

Bezdomovectví zabíjí, ukazuje nová analýza. Lidé bez domova umírají průměrně o šestnáct let mladší než zbytek populace

27. 1. 2026, Praha

Platforma pro sociální bydlení dnes spolu s dalšími organizacemi představila Analýzu úmrtí lidí se zkušeností s bezdomovectvím, která přináší nové informace o drastických dopadech bezdomovectví na zdraví a kvalitu života lidí bez domova. Zpráva je zveřejněna v období, kdy téměř denně umrzne na ulici člověk. Děje se tak v době, kdy současný systém prevence a pomoci umírání lidí bez domova přehlíží a kdy vláda zvažuje odsunutí či osekání nezbytné systémové změny v podobě zákona o podpoře bydlení.

Mezi hlavní a zároveň nejvíce alarmující zjištění patří fakt, že lidé se zkušeností s bezdomovectvím umírají v průměru o šestnáct let mladší, než průměrný člověk v České republice. V Praze je tento rozdíl téměř dvacet let. Z analyzovaného souboru zemřelo 13,5 % lidí se zkušeností s bezdomovectvím přímo na ulici ve veřejném prostoru. Jde o celkem 845 osob, které v období let 2010–2022 zemřely přímo na ulici. Celkový počet zemřelých na ulici bude pravděpodobně ještě vyšší.

Analýza ukazuje také na zranitelnost lidí bez domova. Lidé se zkušeností s bezdomovectvím umírají podstatně častěji než celková česká populace v důsledku vnějších příčin. Vnější příčiny souvisejí především s poraněním, otravou a podchlazením či umrznutím. Soubor obsahuje celkem 213 případů úmrtí v důsledku podchlazení, což je jev přímo spojený se životem na ulici. Ve zkoumané skupině osob v období let 2010–2022 vnější příčiny vyvolaly smrt převážně u lidí v mladším a středním věku.

„Dlouhodobě upozorňujeme politiky a političky na to, že bezdomovectví je systémový problém, který se sám nevyřeší a že je potřeba řešit ho systémově. Analýza ukazuje, jak drastické dopady má život na ulici na nejohroženější lidi v naší společnosti. Když na ulici zemře člověk bez domova, málokdy se o tom dozvíme víc než jen pár slov v místních zprávách. 'Tělo bez známek života bylo nalezeno v ranních hodinách.' Zprávu často nedoprovází ani žádná společenská reakce. Proč ale vůbec analyzovat smrt? Protože to, jak lidé umírají, říká mnoho o tom, jaký život žili – a tedy jakou společenskou hodnotu jim přisuzujeme. Smrt není jen biologický konec, ale též zrcadlo péče, solidarity a odpovědnosti. Analýzou úmrtí lidí se zkušeností s bezdomovectvím tak nezkoumáme jenom jejich individuální příběhy. Ukazujeme, jak funguje nebo selhává náš systém zdravotní a sociální podpory, kde končí ochranné sítě a co znamená být ponechán napospas,“ říká ředitelka Platformy pro sociální bydlení Barbora Bírová.

„Armáda spásy dnes a denně pomáhá lidem bez domova, aby mohli žít důstojně. Abychom však mohli bezdomovectví skutečně ukončit, potřebujeme pomoc státu. Potřebujeme od státu

a samospráv takové nástroje, které nám umožní systémově pomáhat co největšímu počtu lidí vyloučených z bydlení. Mezi základní pilíře řešení bezdomovectví jednoznačně patří bezpečný systém finanční sociální pomoci, tedy dávky hmotné nouze, dostupná sociální práce schopná tyto lidi podporovat – ať už na úrovni obcí, nebo prostřednictvím jednotlivých poskytovatelů sociálních služeb – a také zajištění dostupného bydlení, které slouží jak k prevenci ztráty bydlení, tak k řešení samotné situace bezdomovectví. V posledních týdnech slyšíme nejrůznější zprávy o oslabení či odsunutí zákona o podpoře bydlení a tyto informace pozorně sledujeme. Tento zákon samozřejmě nevyřeší všechny problémy spojené s bezdomovectvím, ale představuje důležitý krok, který je potřeba učinit. Když lidi v bytové nouzi dostaneme do standardního bydlení a zároveň jim poskytneme potřebnou podporu, dokážou si bydlení udržet. To potvrzuje naše praxe i řada výzkumů,“ říká Jan František Krupa, národní ředitel Armády spásy Česká republika.

„V Česku nyní žije okolo 1500 lidí mezi osmnácti a osmadvaceti lety, kteří nemají kde bydlet, systém na tyto ohrožené mladé dospělé dlouhodobě zapomíná a zapomíná na jejich potřeby. Většinou se jedná o děti, které opustily dětské domovy, nebo musely odejít z nefunkčních rodin. Naše organizace těmto mladým lidem bez domova pomáhá najít bezpečný domov a následně jim pomáhá, aby si ho udrželi. Naprostá většina mladých lidí se ale pomoci nedočká, protože kapacity jsou velice omezené a v současné době pomoc funguje převážně díky Evropským fondům. Potřebujeme, aby se o nejohroženější mladé lidi postaral stát například tím, že se zaměří na implementaci zákona o podpoře bydlení a vyčlení více prostředků pro sociální služby, které mladé lidi zabýdlí. V našich projektech dáváme naději na dobrý život a na pocit bezpečí lidem, kteří tento pocit mnohdy nikdy ani nezažili. Potřebujeme ale podporu od státu „shora“, aby naše práce „zdola“ byla účinná. Když těmto lidem nepomůžeme nyní, kdy se nachází v mladém věku bez domova, hrozí, že v tomto stavu zůstanou již po zbytek svého života,“ říká Kateřina Sehnoutková, sociální pracovnice a vedoucí projektu na podporu zabydlování mladých lidí v Praze z organizace Naděje.

„Bezdomovectví je rozsáhlý společenský problém, který začíná dopadat na stále více lidí. Vidíme nárůst domácností, které si nemohou dovolit zaplatit bydlení a některé z nich pak končí v bytové nouzi, kdy například rodina skončí na nevyhovující ubytovně a děti jsou odebrány do ústavní péče. Podle analýzy Platformy pro sociální bydlení se za pouhých pět let zvýšila míra příjmové chudoby rodin žijících v nájmu o 13 % na 47 %. Bezdomovectví už se tak zdaleka netýká jen nejchudších lidí, ale stále častěji v něm končí i domácnosti z nižší střední třídy. Abychom mohli těmto lidem pomoci, potřebujeme mít dostatek sociálních bytů, dlouhodobě se ukazuje, že městské byty tento problém samy o sobě vyřešit nemohou a je potřeba zapojit i byty od soukromých majitelů. Právě proto je klíčové, aby byl dobře implementován zákon o podpoře bydlení, který skrze garance pro majitele pomůže zajistit dostatek bytů pro ohrožené domácnosti, aby lidé nekončili na ulici a děti v dětských domovech,“ říká Iva Kuchyňková, manažerka pro advokační činnost v sociální oblasti z organizace Charita Česká republika.

„Potřebujeme také, aby nová vláda provedla revizi dávkové reformy, která může mnoho ohrožených lidí dostat do ještě větších problémů. Bez funkčního dávkového systému hrozí, že další domácnosti nezvládnou zaplatit náklady spojené s bydlením a dostanou se do bezdomovectví,“ uzavírá Bírová.

Kontaktní osoba za Platformu pro sociální bydlení:

Petr Schovánek

manažer komunikace

petr.schovanek@socialnibydeni.org

+420 776 466 682